

ZAKLJUČCI 1. SAVJETOVANJA BH K/O CIRED

U Mostaru je od 14.-16. listopada/oktobra 2018. održana prva konferencija Bosanskohercegovačkog komiteta/ogranka CIRED - BH K/O CIRED. Međunarodna konferencija o elektrodistribuciji - CIRED (skraćenica od "Congres International des Réseaux Electriques de Distribution"; International Conference on Electricity Distribution) je udruženje koje okuplja stručnjake iz područja elektrodistribucijske djelatnosti. To je najširi krug stručnjaka iz distribucijskih poduzeća, instituta, fakulteta, proizvođača opreme, davatelja usluga, opskrbljivača, potrošača i regulatora. Cilj CIRED-a je povećanje stručne kompetencije i sposobnosti, vještina i znanja u najširem području elektrodistribucijske djelatnosti, uključujući i distribuiranu proizvodnju. CIRED su 1970. godine osnovali belgijski AIM (Udruženje inženjera elektrotehničkog instituta u Liege-u) i britanski IEE (danas IET: Udruženje inženjera i tehnologa). CIRED je neprofitno nevladino udruženje registrirano u Belgiji. Administraciju CIRED-a, financijski i kadrovski vode AIM i IET.

BH K/O CIRED je formiran kao organizacija u okviru BH K/O CIGRÉ i djeluje na čitavom području Bosne i Hercegovine. BH K/O CIRED se bavi stručnim i znanstvenim problemima iz područja distribucije električne energije, proučava funkcioniranje tržišta električne energije, proces regulacije te njegov utjecaj na tehnološki, funkcionalni i ekonomski razvoj elektrodistribucijskog sustava/sistema. U središtu djelovanja BH K/O CIRED-a su pitanja vezana za elektrodistribucijski sustav/sistem, uključujući projektiranje, izgradnju, pogon, održavanje, organizaciju, upravljanje i električnu opremu. Studijski odbori su osnovni organizacijski oblici djelovanja BH K/O CIRED-a. Oni proučavaju određenu problematiku iz područja kojima se bavi BH K/O CIRED. Broj studijskih odbora i sadržaj njihovog rada odgovara studijskim odborima Međunarodne konferencije o elektrodistribuciji - CIRED. Ukupno postoji 6 studijskih odbora.

ZAKLJUČCI

1. U kratkom roku nakon osnivanja i uspostavljanja organizacijske strukture, organizirano je 1. savjetovanje BH K/O CIRED. Na 1. savjetovanju je predstavljeno prihvaćenih 65 redovnih referata. Referati su predstavljeni u okviru 6 studijskih odbora i praćeni su diskusijama sudionika. Prihvaćeni radovi su prijavljeni od strane autora, osim iz BiH, također iz Hrvatske, Srbije, Slovenije i Njemačke. Iako je broj referata u skladu s očekivanjima, potrebo je i dalje raditi na povećanju broja referata kroz prezentiranje CIRED-a kao ključne organizacije po pitanju distribucije električne energije.

2. Pored toga, na 1. savjetovanju je održana izložba proizvođača opreme i inženjering poduzeća, praćena odgovarajućim prezentacijama. Potrebno je i ubuduće privući što veći broj poduzeća za izložbe i stručne prezentacije. Na taj način zasigurno će se povećati i broj sudionika na budućim konferencijama.
3. Ukupno je prezentirano 5 uvodnih referata. Ti referati predstavljaju trenutnu otvorenu problematiku iz područja distribucije električne energije. Različitost tema je ključ za zanimljive i posjećene uvodne referate. Kroz te referate su predstavljeni određeni problemi iz područja distribucije električne energije, predstavljeni su trendovi u regiji i svijetu te su dana potencijalna rješenja problema. Zbog iznimne posjećenosti, uvodni referati predstavljaju vrlo važnu stavku za buduća savjetovanja.
4. Održan je i jedan okrugli stol. Okrugli stol je bio također zadovoljavajuće posjećen. Tema je izuzetno zanimljiva i o njoj se danas dosta raspravlja. Potrebno je i za sljedeća savjetovanja tražiti teme koje su zanimljivi širokom broju stručnjaka iz područja distribucije električne energije. Izbor tema za okrugle stolove treba pratiti aktualne trendove u elektrodistribuciji. Ovaj okrugli stol je organiziran od strane BH K/O CIGRE, što je pohvalno i pokazao se kao jako kvalitetan doprinos skupu.
5. Preferencijalne teme za sljedeće savjetovanje su jako bitan parametar za pristigli broj radova i posjećenost sljedećeg savjetovanja. Potrebno je da preferencijalne teme prate svjetski iskorak u području distribucije električne energije, sa što širim spektrom tema. Na taj način se animiraju stručnjaci iz najširih krugova na pisanje referata.
6. Odabrani su referati koji će biti prijavljeni za izdavanje u časopisu Bosanskohercegovačka elektrotehnika, izdavača BH CIGRE. Časopis Bosanskohercegovačka elektrotehnika je indeksiran u međunarodnim bazama podataka, bazi IET Inspec Direct i EBSCO.
7. Neke od tema koje predstavljaju trenutni trend iz područja elektrodistribucije, a o kojima se raspravljalo su:
 - a. Prijelaz na 20 kV naponsku razinu. Zaključeno je da je potrebno izvršiti tehničke pripreme za prijelaz na 20 kV razinu. Te pripreme predstavljaju veliku investiciju, međutim, korist od prelaska na 20 kV razinu je višestruka. Ova tema je praćena sa diskusijom po pitanju uzemljenja neutralne točke u TS 110/X. Zaključeno je da se ove dvije radnje moraju odvijati paralelno. Prijelaz

na 20 kV naponsku razinu je jedan od koraka uspostave jedinstvene distribucijske naponske razine 20 kV.

- b. Pametne mreže su tema koja je danas također dosta interesantna iako je relativno nov pojam. Bilo je dosta govora o različitim vidovima pametnih mreža i o različitim područjima ove teme. Jedan od koraka za uspostavu pametne mreže je i prikupljanje podataka iz čvorišta distribucijskih mreža te formiranje registra podataka o stanju mreže. Naravno, to podrazumijeva i pametna brojala kao i implementaciju sustava SCADA/DMS/OMS. Digitalizacija distribucijske mreže predstavlja budućnost u razvoju ovih mreža.
 - c. Dosta govora je bilo o automatizaciji srednjenaponske distribucijske mreže i o daljinskom upravljanju po dubini u toj mreži. Zaključno, daljinskim upravljanjem po dubini mreže se stvaraju uvjeti za smanjenje duljine beznaponske pauze kod potrošača izoliranjem kvara u mreži. Ovo je jako bitno, jer budućnost sigurno donosi i penalizaciju beznaposnih pauza kod potrošača.
 - d. Obnovljivi izvori energije penetriraju u distribucijsku mrežu već duži niz godina posebice kroz tzv. distribuiranu proizvodnju. Konceptija distribucijskih mreža se izmijenila iz pasivnog u aktivni koncept. Ubrzo, u radijalnim mrežama s distribuiranim generatorima, problem više neće predstavljati pad napona zbog duljine izvoda nego previsok napon zbog distribuiranih generatora. Bilo je govora i o regulativi u području obnovljivih izvora energije. Zaključak je da distribucijska mreža u svojim kapacitetima mora biti u mogućnosti integritati obnovljive izvore energije, a naravno i povećavati svoje kapacitete sukladno mogućnostima i potrebi.
8. Studijski odbori su donijeli pojedinačne zaključke i preferencijalne teme za sljedeće savjetovanje.
9. Organizacija, posjeta i zanimanje za izlaganja su bili na vrlo visokoj razini. Broj, sadržaj i kvaliteta referata je dosta dobra. Nema razloga da ovakva savjetovanja postanu tradicionalna, baš kao i u susjednim državama. BH K/O CIRED, zajedno sa BH CIGRE-om trenutno ima kapacitete za organizaciju i vođenje spomenutih savjetovanja.

Mostar, 3.12.2018.